

Orimattilan kaupunki
kirjaamo@orimattila.fi

Viite: Lausuntopyyntö 28.10.2024**Asia: Pennala-Virenojan osayleiskaava, OAS, Orimattila**

Orimattilan kaupunki on laatimassa osayleiskaavaa Pennala-Virenojan alueelle. Suunnittelualue sijaitsee noin seitsemän kilometriä Orimattilan keskustaaajamasta pohjoiseen ja Lahden keskustasta noin 11 kilometriä etelä-kaakkoon. Suunnittelualueen pinta-ala on noin 626 hehtaaria. Kaavahankkeen tavoitteena on mahdollistaa aurinkovoimalan rakentaminen enintään noin 350 hehtaarin suuruiselle alueelle. Aurinkovoimalan teho olisi noin 220 MW, ja arvioitu vuosituotanto noin 280 GWh. Aurinkopaneelien lisäksi alueelle on tarkoitus rakentaa tarvittava huoltotiestö ja sisäinen sähkönsiirto sekä maakaapelilla toteutettava liityntä sähköasemalle.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo lausuu 25.10.2024 päivätystä osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta seuraavaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Suunnittelualueen muinaisjäännösinventointi suoritettiin Heilu Oy:n toimesta alkukesällä 2024. Museo on arvioinut inventointiraportin ja katsoo selvityksen olevan riittävä. Suunnittelualueen muinaisjäännöstiedot ovat ajan tasalla: Alueelta tunnetaan yhdeksän kohdetta (raportin s. 15, kohteet 1 - 9), jotka tulee ottaa hankkeessa huomioon muinaismuistolain (295/1963) edellyttämällä tavalla (suluissa muinaisjäännösrekisterin tunnus):

- 1) *Loukkaanmäki* (1000051890), työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut
- 2) *Kuivistonmäki* (1000051891), työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut
- 3) *Tasanko* (1000051908), maarakenteet, kuopat
- 4) *Pihlajasuo* (1000051909), maarakenteet, painanteet
- 5) *Pihlajasuo 2* (1000051910), työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut
- 6) *Suutarintarha* (1000051911), maarakenteet, painanteet
- 7) *Kotkanmäki* (1000051913), työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut
- 8) *Kotkanmäki 2* (1000051914), maarakenteet, kuopat
- 9) *Vanha Lahdentie* (1000051915), kulkuväylät, tienpohjat

Jos edellä esitettyjen kohteiden alueille suunnitellaan nykyisestä poikkeavaa, muuttuvaa maankäyttöä, on kohteet tutkittava/dokumentoitava Museoviraston määrittelemien arkeologisten

kenttätöiden laatuohjeiden edellyttämällä tavalla ja tarkkuudella. Vasta tämän jälkeen ko. alueet voidaan vapauttaa rakentamiselle.

Muilta osin museolla ei ole hankkeesta huomautettavaa arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

Rakennettu kulttuuriperintö ja maisema

Hankealue koostuu pääasiassa metsistä ja pelloista. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on tunnistettu suunnittelualueen sijoittuminen maakunnallisesti arvokkaille maisema-alueille *Pennala* ja *Virenoja* (MaMa 2006) sekä maakunnallisesti merkittävälle rakennetun kulttuuriympäristön alueelle *Virenoja* (MARY2024).

Maakunnallisesti arvokkaille maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristöjen alueille on Päijät-hämeen maakuntakaavassa osoitettu seuraava suunnittelumääräys: *Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, kehittämisessä ja hyödyntämisessä on vaalittava alueen keskeisiä erityispiirteitä ja omaleimaisuutta sekä huomioitava kokonaisuuden kannalta merkittävien maisema- ja kulttuuriympäristöarvojen säilyminen.*

Keskusta-Virenojan osayleiskaavassa (2020) Virenojan maakunnallisesti arvokasta rakennetun kulttuuriympäristön aluetta koskee määräys ku: *Valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävä kulttuurihistoriallinen ympäristö. Uudisrakentaminen, rakennusten korjaus- ja muutostyöt sekä muut ympäristöä muuttavat toimenpiteet tulee suorittaa siten, että alueen kulttuurihistoriallisesti/maisemallisesti arvokas luonne säilyy. Rakennuksia ei saa purkaa ilman MRL 127§:ssa tarkoitettua lupaa.* Samassa kaavassa hankealueelle sijoittuvia peltoja koskee määräys MA: *Maisemallisesti arvokas peltoalue. Viljelyalueet tulee säilyttää avoimina. Haja-asutusluonteinen rakentaminen tulee sijoittaa olemassa olevan tiestön ja tilakeskusten yhteyteen, metsäsaarekkeeseen tai metsänreunaan. Alueella olevia metsäsaarekkeita tulee hoitaa siten, avomaisemien reunat säilyvät siisteinä.*

Orimattilan rakennetun kulttuuriympäristön selvityksessä (2005) suunnittelualue sijoittuu eteläreunaltaan vähäisiltä osin Virenojan kulttuurimaiseman paikallisesti arvokkaalle rakennetun kulttuuriympäristön alueelle. Hankealueen välittömään läheisyyteen sijoittuu 16 asuinrakennusta ja lisäksi muuta rakentamista. Suunnitelmien edetessä tulee selvittää hankkeen vaikutusalueella oleva rakennuskanta ja siihen kohdistuvat vaikutukset.

Hankkeen vaikutusten kulttuuriympäristöön voidaan ennakoida olevan ennen kaikkea maisemallisia ja kyläkuvallisia. Niillä alueilla, joille rakennelmat sijoittuvat, sekä niiden läheisyydessä, kulttuuriympäristö ja -maisema muuttuu aivan oleellisesti, sillä voimala-alue muuttaa maalaismaisemasta teknologisemman. Hankkeen toteuttamiskelpoisuutta harkittaessa tulee aurinkovoimalan sijoittamista ja maisemavaikutuksia lieventävien keinojen käyttöä punnita kokonaisvaltaisesti ottaen huomioon koko hankkeen vaikutusten olennaisuus sekä arvokkaiden maisemien ja rakennetun kulttuuriympäristön arvot. Hankkeessa on tarkoitus laatia maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys sekä laatia 10 kpl havainnekuvia.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on asianmukaisesti huomioitu, että suunnittelualueen ympäristössä sijoittuu useita kaava- ja yksittäishankkeita, kuten aurinkovoimahankkeita sekä Pennalan datakeskushanke. Näiden hankkeiden muodostamia yhteisvaikutuksia tullaan suunnitelman mukaan tarkastelemaan ja arvioimaan kaavasunnittelun edetessä.

Museolla ei ole huomautettavaa Pennala-Viranojan osayleiskaavan OAS-vaiheeseen rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman suojelun osalta.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö Liisa Koskelainen

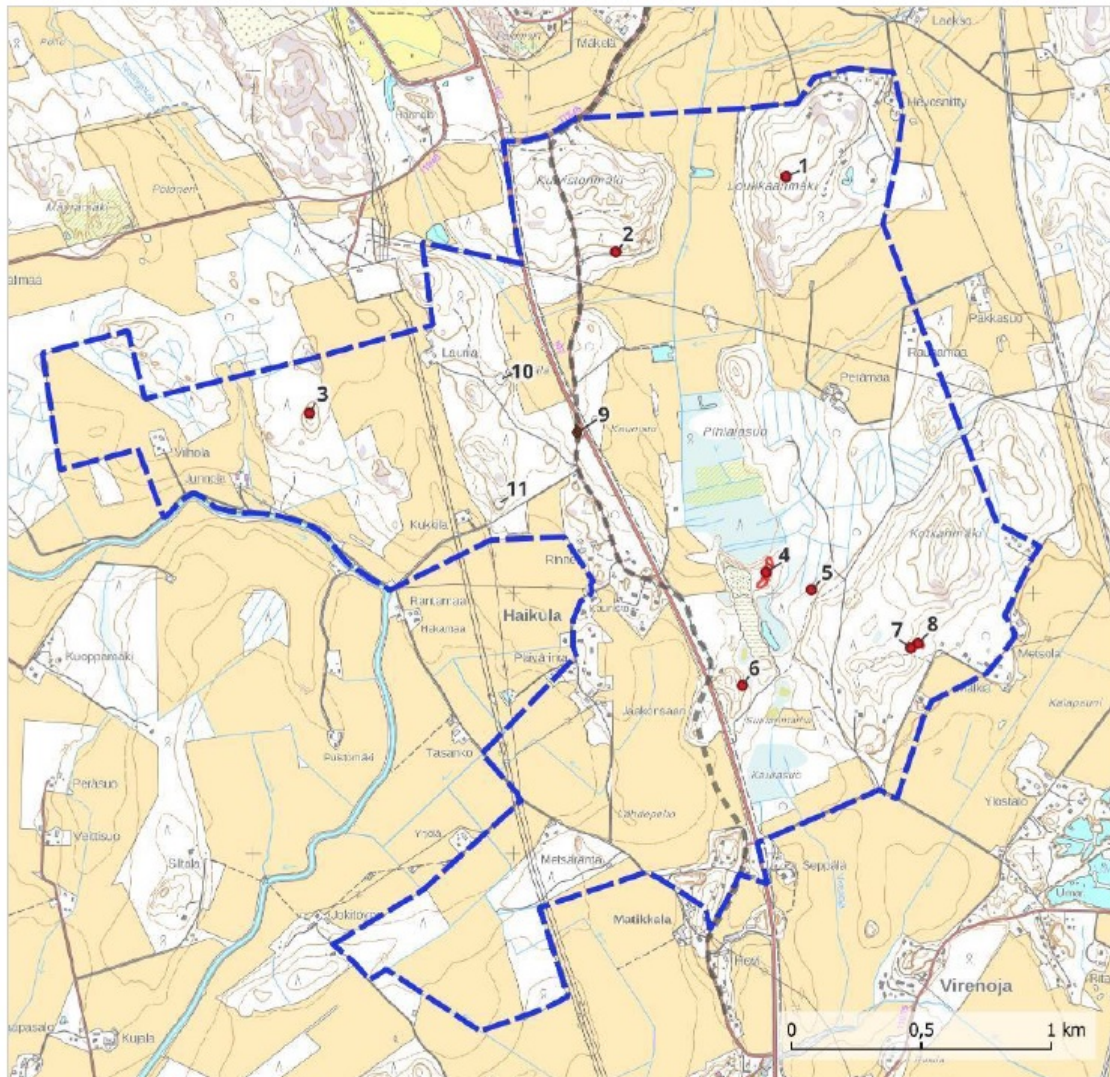
arkeologi Esko Tikkala

rakennustutkija Satu Taivaskallio

Liitteet: Karttaliite

Tiedoksi: Museovirasto, Hämeen ELY-keskus

Karttaliite

Kartta 8. Pennalan hankealueen arkeologisen kulttuuriperinnön kohteet. Kiinteät muinaisjäännökset punaisella, muu kulttuuriperintökohde ruskealla ja muu kohde valkoisella pallolla. Vanhan Lahdentien kulku hahmoteltu harmaalla katkoviivalla. MK 1: 25 000.

Ote inventointiraportin kartasta (s. 14). Suojeltavat kohteet: nrot 1 - 9.